

ÁFORM UM LAGASETNINGU

– sbr. samþykkt ríkisstjórnar frá 10. mars 2017, 1.-4. gr.

Málsheiti og nr.	Frumvarp til laga um breytingu á lögum um svæðisbundna flutningsjöfnun, nr. 160/2011 – IRN22090130
Ráðuneyti /verkefnisstjóri	Innviðaráðuneytið/BIO
Innleiðing EES-gerðar?	☐ Já ☒ Nei
Dags.	19.6.2023

A. Úrlausnarefni

1. Forsaga máls og tilefni

Lög nr. 160/2011 um svæðisbundna flutningsjöfnun tóku gildi 1. janúar 2012 og hafa það markmið að styðja framleiðsluðnað og atvinnuuppbyggingu á landsbyggðinni með því að jafna flutningskostnað framleiðenda sem staðsettir eru fjarri innanlandsmarkaði eða útflutningshöfn og búa við skerta samkeppnisstöðu vegna hærri flutningskostnaðar en framleiðendur staðsettir nær markaði.

Byggðastofnun fer með framkvæmd laganna og veitir styrki til framleiðenda á grundvelli úthlutunarreglna sem mælt er fyrir um í lögnum og reglugerð nr. 121/2019 um flutningsjöfnunarstyrki. Í þjónustukönnun innviðaráðuneytisins og stofnana á vegum þess sem fram fór haustið 2022 barst ráðuneytinu ábending um að flutningsjöfnunarstyrkir sem veittir eru á grundvelli laganna væru ekki að skila sér með nægilega sanngjörnum hætti til minni framleiðenda. Ráðuneytið leitaði eftir afstöðu Byggðastofnunar og benti stofnunin á að borið hafi á gagnrýni frá umsækjendum um að lægstu styrkir séu of lágir en þeir sem sækja um lægsta styrkinn eru almennt þeir sem standa höllustum fæti vegna stærðar sinnar. Hætti þeir að sækja um munu styrkfjárhæðir til stærri aðila aukast og samkeppnisstaða minni aðila gagnvart stærri versnar. Í skýrslum Byggðastofnunar hefur jafnframt komið fram að tíu stærstu styrkhafar hafa fengið um og yfir 50% af útgreiddum styrkjum. Lagði Byggðastofnun jafnframt til breytingar á úthlutunarreglum svæðisbundinnar flutningsjöfnunar til að auka styrkveitingar til minni framleiðenda.

2. Hvert er úrlausnarefnið?

Úrlausnarefnið er að auka styrkveitingar á grundvelli laga um svæðisbundna flutningsjöfnun til minni framleiðenda.

3. Að hvaða marki duga gildandi lög og reglur ekki til?

Gildandi lög og reglur duga ekki til að ná fram framangreindum markmiði.

B. Markmið

1. Stefna hins opinbera á viðkomandi málefnasviði/málaflokki

Stefna hins opinbera í málaflokknum kemur fram í þingsályktun um stefnumótandi byggðaáætlun fyrir árin 2022-2036 sem samþykkt var af Alþingi í júní 2022. Meginmarkmið byggðaáætlunar eru tvennskonar. Að innviðir mæti þörfum samfélagsins og að byggðir og sveitarfélög um land allt verði sjálfbær. Markmiðið er jafnframt að í öllum landshlutum verði blómlegar byggðir og öflugir byggðakjarnar þar sem stuðlað verði að bættum lífskjörum landsmanna og búsetufrelsi með sem jöfnustu aðgengi að grunnþjónustu, húsnæði og fjölbreyttum atvinnutækifærum. Þá er markmið laga

um svæðisbundna flutningsjöfnun er að styðja framleiðsluiðnað og atvinnuuppbyggingu á landsbyggðinni eins og rakið er að ofan.

2. Markmið sem að er stefnt með lagasetningu í ljósi úrlausnarefnis og stefnu stjórnvalda
Markmið lagasetningarinnar er að styðja ofangreinda stefnu.

C. Leiðir

1. Ekkert aðhafst - hvaða afleiðingar hefði það?

Markmið fyrirhugaðra lagabreytinga myndi ekki nást fram.

2. Önnur úrræði en lagasetning sem metin hafa verið

Framangreindum markmiðum verður ekki náð nema með lagabreytingum og hafa önnur úrræði því ekki verið metin.

3. Mögulegar leiðir við lagasetningu

Beinast liggur við að gera breytingar á lögum um svæðisbundna flutningsjöfnun.

D. Hvaða leið er áformuð og hvers vegna?

1. Stutt lýsing á þeirri leið sem áformuð er og rökstuðningur fyrir henni

Byggðastofnun leggur til tvennskónar breytingar á regluverkinu sem lagt verður til.

a. Hækkun á endurgreiðsluhlutfalli flutningskostnaðar sem hækka hlutfallslega eftir því sem flutningur vöru eða hrávöru er lengri. Slík breyting myndi fela í sér auknar styrkveitingar fyrir minni framleiðendur.

b. Byggðastofnun hefur lækkað endurgreiðsluhlutfall umsókna til þess að fara ekki fram úr fjárheimildum á grundvelli 4. mgr. 6. gr. laga um svæðisbundna flutningsjöfnun og hafa umsækjendur ekki fengið nema 57-67% af samþykkttri fjárhæð greidda sl. ár. Byggðastofnun leggur til að engin skerðing á endurgreiðsluhlutfalli verði á öllum umsóknum upp að 1,25% af heildarfjárveitingu hvers árs.

Helstu fyrirhuguðu breytingar á gildandi lögum og reglum, hvort heldur bætt er við eða fellt brott

Lagðar verða til breytingar á lögum um svæðisbundna flutningsjöfnun til að ná fram framangreindum breytingum.

E. Samræmi við stjórnarskrá og þjóðarétt – aðrar grundvallarspurningar

1. Koma áformin inn á svið stjórnarskrár og þjóðréttarskuldbindinga?

Áformin kunna að koma inn á svið þjóðarréttarskuldbindinga Íslands vegna EES samningsins.

2. Varða áformin ákvæði EES-samningsins um ríkisaðstoð, tæknilegar reglur um vöru og fjarþjónustu eða frelsi til að veita þjónustu?

Já.

3. Er önnur grundvallarlöggjöf sem taka þarf tillit til?

Já, samkeppnislöggjöf.

F. Samráð

1. Hverjir eru helstu hagsmunaaðilar?

Helstu hagsmunaaðilar eru sveitarfélög og fyrirtæki á starfssvæði Byggðastofnunar.

2. Er skörun við stjórnarmálefni annarra ráðuneyta?

Ekki með beinum hætti.

3. Samráð sem þegar hefur farið fram

Samráð hefur átt sér stað við Byggðastofnun.

4. Fyrirhugað samráð

Við undirbúning frumvarpsins verður gætt vel að samráði við hagsmunaaðila.

G. Mat á áhrifum þeirrar leiðar sem áformuð er
1. Niðurstaða frummats á áhrifum, sbr. fylgiskjal
H. Næstu skref, innleiðing
1. Hefur verið gerð verkefnisáætlun fyrir frumvarpssmíðina? Já. 2. Hvernig verður staðið að innleiðingu löggjafar? Hvað má gera ráð fyrir að þeir sem verða fyrir áhrifum, opinberar stofnanir/hagsmunaaðilar/almennigur, þurfi langan tíma til undirbúnings/aðlögunar? Gert er ráð fyrir að löggjöfin taki gildi 1. janúar 2024. 3. Hvaða forsendur þurfa að vera fyrir hendi til að lagasetning beri árangur? Liggur ekki fyrir 4. Mælikvarðar á árangur og útkomu Helstu mælikvarðar á árangur og útkomu liggja ekki fyrir. 5. Hefur verið hugað að því að afla gagna til að meta árangur þegar þar að kemur? Hefur ekki verið útfært enn.
I. Annað
J. Fylgiskjöl

1.
